

LOCATED DU LLT OTIONAL EDAGY

HOE VERTAAL JE EEN ENLANDS WETENSCHAPPELIJK INTERVENTIEPROGRAMMA?

ALLEEN N HAVIOU

Waarom zelf het wiel uitvinden als er in het buitenland al een goed interventieprogramma bestaat? Dan moet je dat wel eerst vertalen en dat is een tijdrovend en complex proces, merkten onderzoekers van het lectoraat Publieke zorg en preventie voor jeugd.

WE SCHREVEN ER EERDER OVER: de lastige overgang die kinderen met een autismespectrumstoornis (ASS) doormaken als ze van de veilige, voorspelbare basisschool naar de middelbare school gaan. Het kenniscentrum Zorginnovatie werkt aan de serious game FLOW om kinderen hierbij te begeleiden.

Maar ook in het buitenland zijn bewezen effectieve programma's ontwikkeld om kinderen bij deze stap te helpen. Het ontwikkelen en wetenschappelijk toetsen van zo'n programma is een proces van jaren. Waarom alles opnieuw doen als er al een goede interventie ligt? Die vraag bracht lectoren Patricia Vuijk en Chris Kuiper, senior researchers Natasja van Lang en Kristin Greaves-Lord ertoe om een artikel te schrijven over het vertalen van een buitenlands interventieprogramma. Want dat is wat ze besloten te doen.

PREVENTIE

Het Engelse STEP-ASD is een begeleidingsprogramma voor scholen dat kinderen met ASS ondersteunt bij die overstap naar het voortgezet onderwijs. Over de effectiviteit van dit programma is inmiddels wetenschappelijk onderzoek gepubliceerd. Daaruit komt naar voren dat de betrokken jongeren minder emotionele en gedragsproblemen laten zien dan jongeren die de overstap maakten zonder STEP-ASD. Ook zijn de meeste docenten die het programma gebruikten positief over de bruikbaarheid van STEP-ASD op school. In Nederland bestaat nog geen vergelijkbaar, wetenschappelijk getoetst programma. Vuijk en haar collega's besloten juist dit programma naar Nederland te halen, omdat het past bij het beleid van passend onderwijs waarbij jongeren die extra ondersteuning nodig hebben steeds vaker in het reguliere onderwijs blijven. Als de overgang van basisschool naar voortgezet onderwijs bij kinderen met ASS problemen geeft, en dat is vaak het geval, dan heeft dat niet alleen negatieve gevolgen op dat moment, maar ook voor de verdere schoolloopbaan en levensloop. STEP-ASD kan worden ingezet als preventie.

PITTIJG

Maar niet alleen kinderen met ASS zouden bij dit programma gebaat zijn, denkt de onderzoeksgroep. Ook jongeren met lichtere problemen die sociaal-communicatief en qua flexibiliteit niet zo sterk zijn, kunnen profiteren van deze begeleiding. In het onderzoek MOVING willen de lectoren en hun onderzoekers de effectiviteit van het STEP-programma testen in de Nederlandse setting. Maar eerst moet het vertaald worden. En dat blijkt een pittig proces te zijn. De onderzoekers volgden hierbij een werkwijze die collega-onderzoekers (Widenfelt en anderen) hebben ontwikkeld voor het vertalen van buitenlandse programma's. Volg vier stappen is het devies: vertaal het programma eerst letterlijk naar het Nederlands. Maak

de vertaling vervolgens geschikt voor het Nederlandse onderwijsstelsel. Overleg met de auteurs van het programma, in dit geval STEP-ASD, over de gemaakte aanpassingen. En tot slot: Vertaal de aangepaste versie terug naar het Engels zodat de auteurs de nieuwe versie kunnen beoordelen op de oorspronkelijke doelstellingen en methoden.

CULTUURVERSCHILLEN

Bij het letterlijk vertalen stuiten de onderzoekers meteen op een aantal lastig te vertalen termen die in Engeland gangbaar zijn, maar in Nederland niet. Hoe vertaal je bijvoorbeeld 'allocated adult', 'emotional literacy' of 'challenging behaviour'? En wat doe je met verwijzingen naar situaties die in Nederland niet gebruikelijk zijn, zoals het dragen van een schooluniform.

Ook vonden de onderzoekers dat er naar Nederlandse maatstaven weinig aandacht werd gegeven aan het betrekken van ouders. Bovendien legde de Engelse versie van STEP-ASD meer aandacht op de kenmerken van de stoornis dan de Nederlanders wilden doen. De onderzoekers hebben contact gelegd met de Engelse auteurs van STEP-ASD. Zij begrepen de overwegingen en gingen akkoord met de voorstellen om het programma aan te passen aan de Nederlandse onderwijssituatie. Op dit moment wordt de werkversie door een *native speaker* vertaald, de laatste stap in het vertaalproces.

WAT DOE JE MET TERMEN ALS 'ALLOCATED ADULT', 'EMOTIONAL LITERACY' OF 'CHALLENGING BEHAVIOUR'?

Alles bij elkaar hebben ongeveer vijftien onderzoekers meegewerkt aan deze vertaling. Academische onderzoekers namen de vertaling voor hun rekening, maar de aanpassingen aan het Nederlandse onderwijsstelsel zijn tot stand gekomen in overleg met begeleiders passend onderwijs en ouders. Dit hele proces heeft ongeveer een jaar gekost.

Zodra de vertaling is goedgekeurd, kan de effectiviteit voor STAP in Nederland worden onderzocht. **■ Esmé van der Molen**

Het onderzoek MOVING is een samenwerking tussen de lectoraten Transformaties in de zorg voor jeugd van Hogeschool Leiden en Publieke zorg en preventie van de Hogeschool Rotterdam, de afdelingen kinderen jeugdpsychiatrie van Erasmus MC, sociale wetenschappen van EUR en de divisie autisme van Yulius.